

דְּלִית אֶתֶר פְּנוּי מְנִיָּה – על הגנת הפרטיות ואיסור החדירה לרשומותיו של אדם במשפט העברי

אביעד הכהן וגבי סיבוני

התפתחות השימוש באינטרנט מעלה שאלות כבדות משקל באשר לזכותו של אדם לפרטיות ולחובתן של חברות לשמור על מידע פרטי שהופקד בידיהן. בפועל, מתרחשים אירועים רבים מְּיָ בהם מידע פרטי חסוי זולג אל מחוץ לחברות האמונות על שמירתו, ולפעמים אף נמכר לגורמים פליליים. מערכת המשפט וגורמי הרגולציה המערביים עוסקים כיום לא מעט בנושא זה, אולם במשפט העברי התפתח דיון בתחום חשוב זה כבר משחר ההיסטוריה היהודית. מאמר זה מבקש לסקור התפתחות זו, במיוחד לאור המתרחש במרחב הסייבר בשנים האחרונות.

מילות מפתח: פרטיות, משפט עברי, סייבר, פרסום מקוון

מבוא

לאחרונה התפרסמו ידיעות מטרידות על שימוש שעושה הרשת החברתית הגדולה "פייסבוק" במידע פרטי של החברים בה. "פייסבוק" סובלת בתקופה האחרונה מפרסום שלילי לאור בעיות באבטחת פרטי המשתמשים בה, כמו גם בשל השימוש שהיא עושה במידע אישי שלהם כדי להגדיל את הכנסותיה מפרסום ממוקד. אולם נדמה שהבעיה חמורה הרבה יותר: מצד אחד, חברת "פייסבוק" מציעה להשתמש בהזדהות כפולה (Two Factor Authentication), כדי להגביר את הקושי לגנוב מידע אישי של המשתמשים בה. לצורך זה נדרשים המשתמשים לספק לחברה את

פרופ' אביעד הכהן הוא נשיא המרכז האקדמי שערי מדע ומשפט, דיקן בית הספר למשפטים וראש המרכז להוראת המשפט העברי ולימודו. פרופ' הכהן הוא מומחה למשפט חוקתי ועמית בכיר במכון ון ליר בירושלים.
ד"ר אל"ם (מיל') גבי סיבוני הוא ראש תוכנית ביטחון סייבר במכון למחקרי ביטחון לאומי.

מספר הטלפון הסלולרי שלהם; מצד שני, "פייסבוק" עושה שימוש מסחרי במספרי הטלפונים הסלולריים האלה לצורך העמקת הפרסום הממוקד של החברה עצמה.¹ חוקרים הצליחו להוכיח כי חברת "פייסבוק" מאפשרת באופן שיטתי שימוש במידע מזהה, דוגמת מספרי טלפון אישיים, לצורך פרסומות ממוקדות המיועדות לבעלי אותם טלפונים. זאת, באמצעות פרופילים של משתמשים הנשמרים בחוסר שקיפות, שלמשתמשים עצמם אין כל גישה אליהם, וחמור מכך, אין להם יכולת לפעול בנדון.² פירוש הדבר הוא שגם אם המשתמש אינו מעוניין ש"פייסבוק" תאפשר למפרסם למקד אליו את הפרסום לפי מספר הטלפון שלו, החברה עדיין מוצאת דרך לעשות זאת ולכוון את הפרסום אליו באמצעות מגוון של פרטים אישיים.³ על דרך ההשאלה, ובלשון קדמונים, ניתן היה לומר "דְּלִית אֶתֶר פְּנוּי מִנִּיהַ";⁴ כלומר, כמעט ואין מקום שפנוי מעינו הבוחנת של "האח הגדול", הלוא הן חברות הענק שפועלות במרחב הסייבר, העושות שימוש במידע שנצבר בכליהן. ברובד המשפטי והמוסרי, ניתן לדמות זאת למעשה שבו החוטא יוצא נשכר,⁵ תחת שישלם על חטאו; לא רק שהוא עובר עבירה, אלא שהוא גם מקבל שכר עליה, מעין "הִרְצַחְתָּ, וְגַם יִרְלָשְׁתָּ".⁶

"פייסבוק" אינה יחידה בעניין זה. גם חברות אחרות עושות שימוש במנגנונים דומים, כשהמניע הכלכלי שמאחורי הדברים הוא ברור. כאשר מפרסם רוצה לפרסם מודעה, הוא מבקש למקסם את חשיפת המוצר שלו ולהציגו בפני קהל יעד רלוונטי למוצר שאותו הוא מבקש למכור. כך נוהגות חברות האינטרנט הגדולות, דוגמת "טוויטר" "גוגל" וכאמור "פייסבוק", וחברות אחרות. הן מספקות מנגנוני מיקוד לקהלי יעד, תוך שימוש במידע שנאסף על המשתמשים, כשברוב המקרים איסוף מידע זה והשימוש בו נעשים ללא ידיעתם או הסכמתם.

פעולותיהן של ענקיות אינטרנט אלו פוגעות בזכות לפרטיות, שהינה אבן פינה ויסוד מוסד בתורת זכויות האדם. עיקרה של הזכות לפרטיות היא זכותו של אדם ל"צנעת חיו" ולקיום מרחב פרטי, פיזי או וירטואלי, הנתון לשליטתו הבלעדית, שאינו מופרע על ידי אחר ללא הסכמתו ושלא ברצונו. יש הרואים את מקורה של זכות זו ב"זכויות הטבעיות", כגון הזכות לחיים וכבוד האדם וחירותו, הנתונות

1 Lowell Heddings, "Facebook is Using Your Phone Number to Target Ads and You Can't Stop It", *How to Geek*, September 28, 2018.

2 Ibid.

3 Kashmir Hill, "Facebook Is Giving Advertisers Access to Your Shadow Contact Information", *Gizmodo*, September 26, 2018.

4 תיקוני זוהר, תקונא שבע וחמשין, דף צב ע"ב.

5 ראו לדוגמה בבא קמא, לח, ע"ב.

6 מלכים א', כא, י"ט.

לכל אדם באשר הוא אדם. אחרים רואים בזכות לפרטיות מעין "סעיף" של זכות האדם לכבוד, או אמצעי למימוש האוטונומיה שלו בהתאם לרצונו.

יש רבים בימינו הרואים את הזכות לפרטיות כזכות "צעירה" למדי בתורת משפט זכויות האדם, בהשוואה לשאר הזכויות. הם מציינים את "הולדתה" במאמרם המכונן של סמואל ווארן ושופטו למשרד לואיס ברנדייס, שניהן לימים כשופט היהודי הראשון בבית המשפט העליון של ארצות הברית. עוד בשנת 1890 הם פרסמו, מאמר על "פרטיות" בכתב העת של בית הספר למשפטים באוניברסיטת הרווארד.⁷ במאמר זה דיברו המחברים על מהות הזכות ומקורה, והרחיבו את מידותיה לא רק כלפי זכותו של אדם שלא יפגעו ב"סוד שיחו" ויחשפו פרטים ונתונים אישיים שלו (כגון פרטים על מצבו הרפואי, מצבו הכלכלי או עבירות שבהן הורשע בעבר), אלא גם כלפי זכותו של אדם להיוותר לבדו ו"להיעזב במנוחה", מבלי שזו תופרע בעל כורחו ושלא לצורך.

במשפט הישראלי נקבע עקרון יסוד חוקתי זה בסעיף 7(א) לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, הקובע: "כל אדם זכאי לפרטיות ולצנעת חייו". מוסף עליו סעיף 1 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, הקובע: "לא יפגע אדם בפרטיות של זולתו ללא הסכמתו". כשאר זכויות האדם, גם זכות זו אינה מוחלטת. ניתן לסייגה מטעמים שבביטחון המדינה, בשמירה על חיי אדם, שלומו ובריאותו וכיוצא באלה. הזכות לפרטיות והאיסורים שכרוכים בה הם משפחה גדולה של תת-זכויות ופרקי משנה. ביניהם: איסורים להאזנת סתר, לחיפוש בגופו ועל גופו של אדם, לחיפוש הכרוך בחדירה לצנעת ביתו של אדם, למעקב אחרי, איסור על עיון במסמכיו האישיים שלא ברשותו ובידיעתו, איסור חדירה למחשבו האישי ולפרטי התוכן האצורים בו וכיוצא באלה. בחינת מקורות הזכות לפרטיות במשפט העברי עשויה ללמדנו כי למרות המציאות המתחדשת לבקרים בנושא זה, עקרונות השמירה על פרטיות האדם וזכותו לצנעת חייו הם עתיקי יומין וניתן לעגן בהם פתרונות לסוגיה זו בימינו ולימינו.

מקורות הזכות לפרטיות במשפט העברי

יש הנוטים לעגן את הזכות לפרטיות במשפט העברי כבר בנבואת בלעם הנזכרת בספר במדבר: "וישא בלעם את עיניו, וירא את ישראל שוכן לשבטיו... וישא משלו ויאמר... מה טוב אהליך יעקב, משכנותיך ישראל"⁸. על אף שהקשרו של פסוק זה אינו משפטי-נורמטיבי, כופה ומצווה (דוגמת "לא תרצח" ו"לא תגנוב" שבעשרת

7 Samuel D. Warren, Louis D. Brandeis, "The Right to Privacy", *Harvard Law Review*, Vol. 4, No. 5 (December 15, 1890): 193-220.

8 **במדבר** כ"ד, ה'. מעניין לציין שדווקא פסוק זה, שנאמר על ידי לא יהודי – נביא מדן – נבחר לפתוח את סידור התפילה היהודי והוצב בראש תפילת השחרית הנאמרת מדי יום. בדורנו קבע "קול ישראל" לפתוח את שידורי הרדיו שלו מדי בוקר בציטוט פסוק זה.

הדיברות), אלא בנבואה שירית של בלעם, שבא לקלל את ישראל ונמצא מברכם, שימש הפסוק כבר במקורות חז"ל הקדומים כמקור חוקי־משפטי שניתן לעגן בו את איסור הפגיעה בצנעת הפרט והחדירה לפרטיותו של אדם. בבואם להסביר מה בדיוק היה כה "טוב" ב"אהלי יעקב" שבהם צפה בלעם, אמרו חכמים: "מה טבו – על שראה פתחיהם, שאינן מכוונין זה מול זה"⁹. שבהם של ישראל התבטא, אפוא, בעיניו בשמירתם הקפדנית על הזכות לפרטיות.

איסור הפגיעה בצנעת חייו של אדם נזכר באופן ספציפי במשפט העברי בהקשר לסוגיות רבות,¹⁰ שמהן ובהן בא לביטוי מעמדו החשוב, הן במישור של "סור מרע ועשה טוב" – החובה למנוע מלכתחילה פגיעה בזכות הפרטיות ויצירת אמצעי מנע – והן במישור הענישה שלאחר מעשה. כך, לדוגמה, נאמר כבר במשנה: "לא יפתח [אדם] לחצר השותפין פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון. היה [פתחו או חלונן] קטן – לא יעשנו גדול; אחד – לא יעשנו שניים"¹¹. התלמוד שואל: "מנהגי מילי [היכן מקורם של דברים אלה]? אמר רבי יוחנן: דאמר קרא [הפסוק]: 'וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שכן לשבטיו'. מה ראה? ראה שאין פתחי אוהליהן מכוונין זה לזה. אמר: ראויים הללו שתשרה עליהם שכניה"¹². בפירושו לתלמוד מסביר הרשב"ם – רבי שמואל בר מאיר¹³ – שאיסור פתיחת פתח חדש הפונה לחצרו של חברו (או אפילו לחצר המשותפת לשניהם) נועד למנוע "היזק ראייה", כלומר פגיעה בצנעת הפרט של הזולת.¹⁴

אליהו ליפשיץ מציין,¹⁵ שמן המשנה עולה כי הפגיעה בפרטיות הנגרמת כתוצאה מפתיחת חלון לחצר המשותפת אינה נזק **מוחלט**, אלא רק נזק **יחסי**. זו הסיבה שאין דרישה לסתום חלון קיים, אף אם היה גדול, ורק נאסר לפתוח חלון חדש או להגדילו. אם החלון היה קיים עוד לפני שהגיעו השכנים למקום, אין הם יכולים להכריח את בעל החלון לשנות את מצבו לרעה, ועליהם להישמר בעצמם מפני הפגיעה בפרטיותם. הלכה זו סוכמה בידי הרמב"ם בחיבורו "משנה תורה": "מי שהיה לו חלון בכותלו, ובא חברו ועשה חצר בצדו, אינו יכול לומר לבעל החלון: סתום חלון זה כדי שלא תביט בי, שהרי החזיק [בעל החלון] בהיזק זה"¹⁶.

9 ראו, לדוגמה, **רש"י**, במדבר כ"ד, ה'.

10 א' ליפשיץ, "הזכות לפרטיות במשפט העברי ובמשפט המדינה", בתוך: א' הכהן ומ' ויגודה (עורכים) **פרשת השבוע**, ירושלים, תשע"ב, כרך ד', עמ' 195; ש' אהרוניגולדברג, "פרטיות באינטרנט בפריזמה הלכתית", **הפרקליט**, נב, תשע"ג, עמ' 151-234.

11 **משנה**, מסכת בבא בתרא, פרק ג, משנה ז.

12 **תלמוד בבלי**, בבא בתרא, ס, ע"א.

13 פרשן המקרא, התלמוד ומבעלי התוספות, נכדו של רש"י ותלמידו. חי במחצית הראשונה של המאה ה'12.

14 **רשב"ם**, בבא בתרא, נט, ע"ב, ד"ה "לא יפתח".

15 ליפשיץ, "הזכות לפרטיות במשפט העברי ובמשפט המדינה".

16 **רמב"ם**, הלכות שכנים, פרק ז, הלכה א.

חרם דרבנו גרשום על עיון בתוכן מכתב ללא רשות הכותב

צעד משמעותי ביותר בהגנה על צנעת חייו של אדם הנוגעת למסמכיו האישיים, כגון רשומותיו הרפואיות, מכתבים שכתב, ובימינו חומר האצור במחשבו האישי, נעשה במשפט העברי בעקבות תקנה שהתקין רבנו גרשום מאור הגולה, גדול חכמי אשכנז (גרמניה) במאה העשירית. בין שאר התקנות שתיקן,¹⁷ קבע רבנו גרשום חרם על מי שמעיין במכתבי זולתו ללא רשותו, ובכך פוגע בפרטיותו. נוסח החרם הגיע אלינו ממקור משני, בין השאר אגב ציטוטו בספר השאלות והתשובות של המהר"ם – רבי מאיר מרוטנבורג.¹⁸ וכך נאמר שם: "חרם שלא לראות בכתב חברו, ששולח לחברו, בלא ידיעתו".¹⁹

לימים נתקבע החרם של רבנו גרשום והיה לאבן יסוד בהלכה היהודית, עד כדי כך, שבעקבותיו החלו רבים לציין בראש מסמכים פרטיים שלהם כי החרם חל על העיון בהם. יש שנהגו להוסיף: ופגי"ן – "ופורץ גדר ישכנו נחש",²⁰ או נח"ש – ראשי תיבות של "נידוי, חרם ושמתא" דרבנו גרשום.²¹ ביטויים אלה ממחישים את חומרת איסור הפגיעה בצנעת הפרט בעיני חכמי ההלכה.

טעמי האיסור במקורות המשפט העברי

כבר בדורות קדומים, שנים רבות לפני פרסום מאמרם של וורן וברנדייס, התחבטו חכמי המשפט העברי בדבר מקור האיסור לפגיעה בצנעת הפרט וטעמיו. אחדים מהם הפליגו למחוזות רחוקים וראו בפתחת איגרת מעין "עשיית עושר ולא במשפט". לדעתם, הפוגע בצנעת כתביו של חברו מתכוון, בדרך כלל, להפיק מכך תועלת מעשית – כלכלית או אחרת – תוך עשיית שימוש בנכס של חברו שלא כדין. אחרים ראו בחדירה לצנעת כתביו של אדם ענף של האיסור "שאילה שלא מדעת", כלומר, מעשה שכמוהו כגזל, האסור אפילו לשם דבר מצווה.²² לימים הרחיב רבי חיים פלאג'²³ את טעמו של איסור זה בכיוון אחר – לשדה ה"איסורי" ולא ה"משפטי" של המשפט העברי.²⁴ לדעתו,²⁵ מי שפותח וקורא

17 המפורסמות שבתקנות אלו הן האיסורים לגרש אישה בעל כורחה ולשאת יותר מאישה אחת.

18 מחכמי אשכנז (גרמניה) במאה ה"ב.

19 שו"ת מהר"ם מרוטנבורג, חלק ד, סימן אלף, סעיף כב.

20 פסוק שמקורו בספר קהלת י, ח. על מנהג זה, ראו המקורות בהערה הקודמת.

21 תורת חיים, ג, מז; אנציקלופדיה תלמודית, הערך "חרם דרבנו גרשום" (ובמהדורה המקוונת של "המיקרופדיה התלמודית" הנמצאת ברשת האינטרנט).

22 תורת חיים, שם; אנציקלופדיה תלמודית, שם.

23 מחכמי איזמיר, טורקיה, במאה ה"ט.

24 על הבחנה זו בין החלק ה"איסורי" לבין החלק ה"משפטי" שבתורת ישראל ראו בהרחבה: מ' אֶלוֹן, המשפט העברי, הוצאת מאגנס, ירושלים תשמ"ח, עמ' 100-124.

25 רבי חיים פלאג', שו"ת חקקי לב, חלק יורה דעה, סימן מט.

מכתב של חברו ללא ידיעתו הוא כגונב את "מצפוני ומסתרי לכו", ובכך עובר על האיסור החמור של "גניבת דעת". לצד זה, מזכיר רבי חיים פלאגי כמקור אפשרי להחלת איסור הפגיעה בצנעת הפרט גם את העיקרון הכללי ורחב היריעה של מצוות "וְיִהְיֶה לְרַעְיָךָ כְּמוֹךָ"²⁶, שכידוע התפרש בתורתם של חכמים ראשונים על דרך השלילה: "מה ששנוא עליך – אל תעשה לחברך".

נימוק מעניין אחר לאיסור החדירה לצנעת כתביו של אדם ומאגריו ניתן בפי חכם הלכה אחר, רבי ישראל יעקב חגיז.²⁷ גם לדעתו, איסור העיון ברשומותיו של אדם ללא רשותו נטוע בחלק ה"איסורי" שבתורת ישראל, והוא חלק מאיסור הליכת רכיל, שהוא מן האיסורים החמורים בתורה. וכך הוא כותב: "אסור לפתוח איגרת חברו, משום שיש איסור לבקש ולחפש מסתרותיו של חברו. ומה ההבדל בין 'לא תלך רכיל' לאחרים או לעצמו?"²⁸

חכמי הלכה אחרים רואים את מקור האיסור בכלל האוסר על אדם לגלות כל מידע שהגיע אליו מחברו, אלא אם כן הלה נתן לו רשות מפורשת לעשות כן. כמקור לכך מובאת, בדרך כלל, ההלכה שמופיעה כבר בתלמוד הבבלי: "אמר רבי מוסיא בר בריה דרבי מסיא משמיה דרבי מוסיא רבה: מנין לאומר דבר לחברו שהוא ב'בל יאמר' [ואסור לגלותו], עד שיאמר לו [הראשון] 'לך אמור!'?", שנאמר (ויקרא א, א): 'וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר'."²⁹ ופירש רש"י שהלימוד הוא מהמילה "לאמר", שהיא מילה מורכבת, מעין נוטריקון, ראשי תיבות של: "לא אמור", כלומר, על דרך הכלל אסור לך לומר דברים שהגיעו אליך מאדם אחר, אלא אם כן הוא נותן לך רשות מפורשת להעבירם הלאה. ואם כך בדברים שנאמרו לך ישירות, קל וחומר בדברים שלא כוונו אליך, בין שמדובר בדברים שבכתב ובין שמדובר בדברים שבעל פה.³⁰

משמעות האיסור בעידן המידע

שמירה על מידע פרטי של אדם היא חובה יסודית של כל המחזיק במידע מעין זה. על חברות האינטרנט הגדולות חלה החובה לשמור על מידע כזה מכל משמר ולפעול בכל הדרכים הסבירות כדי למנוע זליגה שלו לגורמים בלתי מורשים. בפועל, לא רק שחברות אלו מתרשלות לעיתים בשמירה על המידע – ויעידו על כך אירועי זליגת המידע האחרונים מחברת "פייסבוק", ולאחרונה גם הגילוי על דליפת הענק

26 ויקרא יט, יח.

27 מחכמי פאס שבמרוקו, ולימים ראש ישיבה בירושלים, המאה ה'ז.

28 רבי ישראל יעקב חגיז, שו"ת הלכות קטנות, חלק א, סימן רעו.

29 תלמוד בבלי, יומא ד, ע"ב.

30 אהרוני-גולדברג, "פרטיות באינטרנט בפריזמה הלכתית", עמ' 159-160.

של מידע לקוחות מרשת המלונות "מריוט"³¹ – אלא שחלק מהחברות אף עושות שימוש מסחרי במידע הפרטי הנמצא בחזקתן ופועלות להשיג מידע ממקורות אחרים לצורך קידום עסקיהן. אותן חברות מתחרות על נגישות למידע מתוך כוונה לספק ללקוחותיהן המפרסמים אצלן את אפשרויות המיקוד הטובות ביותר. הן אוספות נתונים ומידע מכל מקור אפשרי, לרבות מידע על צפייה בעמודים ברשת, הקלקת Like, שיתוף, חיבור לרשתות אלחוטיות, מאפייני מכשיר הקצה, שפה, מיקום ועוד עשרות (יש הגורסים מאות) פרמטרים נוספים. איסוף המידע אינו מוגבל רק למרחב הרשתי, אלא גולש גם למרחב הסלולרי. כך, למשל, משתמשי "אנדרואיד", העושים שימוש באפליקציית המסרים של "פייסבוק", מעניקים, בלא ידיעתם, את מספר הטלפון הסלולרי שלהם לחברה. מאגרי מידע עצומים – פרטיים וציבוריים, צבאיים, רפואיים ומסחריים – אוצרים בתוכם מידע עצום הנוגע לצנעת הפרט: למן כתובת מקום המגורים, מצב משפחתי ומצב בריאותי, ועד למצב הכלכלי, הרשעות בעבירות שונות, ציונים במהלך שנות לימוד, קורות חיים וכיוצא באלה. עובד או גורם מורשה שנמסר לו מידע חסוי, אשר עיין בו ללא רשות או עשה בו שימוש, דינו כגזלן. מצב כזה עשוי לשמש פתח להגשת תביעת נזיקין אזרחית נגד אנשים או ארגונים המתרשלים בשמירת המידע שבידיהם ואינם נוקטים את כל אמצעי אבטחת המידע שהיה על אדם סביר כמוהם לנקוט, ועל אחת וכמה נגד ארגונים העושים שימוש במידע זה למטרות בצע כסף. במצבים מסוימים, מחדל אבטחת מידע מעין זה עשוי להגיע גם לכדי עבירה פלילית.

כאמור לעיל, בספרות המשפט העברי נקבעו הלכות שונות שנועדו להגן על צנעת מסמכיו של אדם. חלקן נקבעו על דרך של "סור מרע" – אם על ידי נקיטת אמצעי מניע בטרם תיעשה הפגיעה בצנעת הפרט, ואם לאחר מעשה, על ידי ענישת הפוגע בפרטיותו של חברו. במקרים אחרים נעשה המאבק בהפרת האיסור על דרך של "עשה טוב", כלומר, הבטחת תמריצים ושכר כלכלי או רוחני למקפיד על שמירת איסור הפגיעה בצנעת חייו של חברו.

לנוכח חומרת האיסור, קבעו חכמים כי חרם דרבנו גרשום, שכאמור אוסר על פתיחת מסמך או על עיון בו ללא רשות כותבו, חל מאליו גם אם לא צוין בראשו שהוא "סודי" או "מסווג".³² במלים אחרות: הכלל הוא איסור לעיין במסמך ללא רשות מפורשת של כותבו. הדבר מותר רק במקרים חריגים, כאשר הוא נועד לתכלית ראויה (כגון הצלת חייו של אדם או לשם הגנה על ביטחון המדינה ושלום הציבור). גם אז הדבר מותר רק באופן מידתי, "במידה שאינה עולה על הנדרש". לדעת אחד מחכמי ההלכה, עצם החדירה למסמכי הזולת, אפילו ללא קריאת תוכנם,

Brian Krebs, "Marriott: Data on 500 Million Guests Stolen in 4-Year Breach", 31 *KrebsOnSecurity*, November 30, 2018.

32 ראו: פלאג'י, "שו"ת חקקי לב, חלק יורה דעה, סימן מט.

כבר מהווה הפרה של חרם דרבנו גרשום.³³ גישה זאת משליכה באופן משמעותי על כל הקשור לניתוח מידע עתק (big data) על ידי חברות האינטרנט הענקיות. השמירה על פרטיות ומידע פרטי אינה רק עניין טכני. יש לה מטרה עליונה. לדעת הרב אלפרד כהן, אדם זקוק לפרטיות מאחר שפרטיותו היא המקור והאמצעי למימוש יכולותיו וכישורונותיו הייחודיים.³⁴ הַד לַכך שהשמירה על הזכות לפרטיות אינה רק אמצעי למימוש זכויות אחרות אלא גם ערך עצמאי, חלק מכבוד האדם באשר הוא אדם, ניתן למצוא בתורת המשפט העברי.

לאיסור הפגיעה בצנעת הפרט בכלל, ולאיסור החדירה לרשומותיו של אדם שלא בידיעתו או הסכמתו בפרט, יש, אפוא, שורשים עמוקים בתורת המשפט העברי. ההתפתחות הטכנולוגית המואצת, חולשותיו של מרחב הסייבר וקשיי אבטחה מציבים בפני חכמי המשפט העברי אתגרים חדשים ומרתקים הנוגעים ליישום עקרונות עתיקי יומין במציאות של ימינו. מדובר במזיגת יינו הישן והטוב של המשפט העברי לקנקנה המתחדש של מערכת המשפט במדינת ישראל, שערכיה הם "ערכים יהודיים ודמוקרטיים" כאחד.

33 רבי יוסף דוד, **בית דוד**, יו"ד, קנח.

Rabbi Alfred S. Cohen, "Privacy: A Jewish Perspective", *Journal of Halacha and Contemporary Society*, Vol. 1 (1981): 57.